

FEJLESZTÉSI ALAPELVEK

A tananyag a teremtett világot annak teljességében mutassa be, és világítson rá a jelenségek közötti összefüggésekre!

Isten a világot szép rendben alkotta meg, a tananyagfejlesztés során is a legfontosabb szempont, hogy ezt a rendet megláttassuk a diákokkal, és a tanítás során a pedagógus rámutasson – akár bibliai igék segítségével –, hogyan gyönyörködhetnek a teremtett világban és annak alkotójában. A tananyagok kidolgozása során törekedjünk a teremtett világot annak komplexitásában, teljességében, gazdagságában és sokszínűségében bemutatni. A tananyag segítse a pedagógust abban, hogy mindezt megtehesse, ajánljon olyan eszközöket, amelyekkel ezt a célt el tudja érni. A tananyag segítse a diákot abban, hogy egységes egészként, komplex rendszerben szemlélhesse a világot, ezzel is hozzájárulva az önálló világkép megalkotásához, egyúttal pedig a gyermek világban elfoglalt saját helyének meghatározásához. Világítsunk rá arra, hogy minden apró részlet az egészbe illeszkedik, és minden részletben a teljesség tükröződik. A tananyag tegye explicitté a kapcsolódásokat, összefüggéseket, láttassa meg az összefüggéseket az egyes tantárgyak között.

A tananyag segítse a diákokat abban, hogy felfedezzék a teremtett világ csodáit!

Nem a diákok teremtik meg az igazságot vagy a dolgok értelmét, csupán felfedezik azt, miközben megismerik a világot a különféle tudományterületek segítségével. Rengeteg jelenség van, ami rácsodálkozásra készíti vagy meghökkeníti a diákokat, a pedagógus feladata pedig az, hogy a diákokkal együtt csodálkozzon rá Isten teremtett világának sokszínűségére és lehetőségeire. A tananyag keltse fel az érdeklődést a tanulóknál a teremtett világ jelenségei iránt; törekedjen az életszerűségre, gyakorlatiasságra és a problémaorientáltság biztosítására a tanulásban. Ahol lehetőséget ad erre a tananyag, ott a tanulás folyamata erre a felfedezésre, kutatásra épüljön, és mutassa meg a tanulási folyamatban is ezt a felfedezésjellegét.

Kapjon kiemelt szerepet a tanulói aktivitás a megismerés folyamatában!

Ha a tanulók megérik, hogy az iskolai tananyag személyükben érinti őket (azaz releváns számukra), akkor kíváncsivá válnak. A vizsgálódás kérdésekre ösztönzi őket, s meg is akarják érteni, amit tanulnak. A jelenségek vizsgálata során a tanítás helyett a tanulást, a tanári magyarázat helyett az önálló kutatómunkát és a diákok által fölvetett kérdésekre alapozott párbeszédet helyezzük előtérbe. Törekedjünk arra, hogy már a kiinduló jelenség is figyelemfelkeltő legyen, és minél több érzékszervet vonjunk be a tanulási folyamatba. Fontos célnak számít, hogy mindenkinek legyen lehetősége részt venni az órai munkában, minden diák aktív szereplője legyen a tanulási folyamatnak. A tanári közlés mellett legyen lehetőség ellenőrzött, hiteles és biztonságos információforrásból történő ismeretszerzésre. Nekünk, keresztyén pedagógusoknak kiemelt feladatunk, hogy szorgalmazzuk, irányítsuk és kontrolláljuk a gyerekek más forrásból történő ismeretszerzésének folyamatát.

A tananyag ne csak ismeretátadásra fókuszáljon, formálja a tanulók személyiségét is!

Olyan tananyagtartalmakat kell terveznünk, amelyek nemcsak a diákok racionális lényére hatnak, hanem emocionális, társas, erkölcsi, felelős és kreatív dimenzióban is fejlesztik őket. A pedagógiai eljárásoknak nem lehet más célja, mint hogy a tanulók felfedezhessék erősségeiket,

képességeiket, és motiváltak legyenek azok fejlesztésében. Fontos ugyanakkor, hogy felelősségvállalást alakítsunk ki bennük az őket körülvevő világ megőrzéséért.

A tananyag helyezze előtérbe a kritikai gondolkodás fejlesztését!

Az aktív tanulás közben lehetőség adódik a tanulók felelősségteljes, önálló hipotézis- és véleményalkotására (például a vita, a kísérletezés, a megbeszélés, a szerepjátszás, a felfedezés vagy a kutatómunka segítségével). Az ismeretanyag folyamatos terebélyesedésének korában még inkább felértékelődik a kritikus gondolkodás szerepe. Ezt a képességüket fejlesztve nagyobb valószínűséggel válnak felelősen mérlegelni és dönteni képes, önállóan gondolkodó polgárokká. A véleményalkotással kapcsolatban különösen fontos az etikus magatartás kialakítása.

Az alkalmazott módszerek és eszközök kapcsolódjanak a gyermek életkori sajátosságaihoz, a tananyag adjon lehetőséget a differenciálásra!

A tanuló egyéni sajátosságait figyelembe vevő differenciálásra azért van szükség, mert minden gyermek más és más (tipikus, illetve atipikus). A gyermeknek a neki megfelelő nevelésben, oktatásban kell részesülnie, hogy elérhesse személyiségfejlődése lehetséges maximumát. Differenciálhatunk időtartammal, eszközökkel, technikákkal, tartalommal, követelményekkel, szervezeti keretekkel és munkaformákkal, tanulásszervezési eljárásokkal. A tantárgyi tartalmak kijelölése és felosztása legyen tekintettel a gyermek alapvető képességeinek fejlődésére (a gyermeki gondolkodás fejlődésének pszichés sajátosságaira).

A tananyag támogassa a kooperációt, adjon lehetőséget a tanulók közös munkájára, a közös tanulási tevékenységekre!

Óvakodnunk kell az egyéni teljesítmény túlhangsúlyozásától és a közös munka elhanyagolásától, ezért is lehet megfelelő módszer a kooperatív tanulást előtérbe helyező pedagógia. A kooperatív tanulásnál az értelmezésen, sőt tudatosításon kívül, mindenképpen lehetőség nyílik a kommunikációra, az átélésre, a megtapasztalásra. Érvényesül az egyidejű, párhuzamos interakció alapelve, mely mindenkire egyformán kiterjed, emellett több szálon futó kommunikáció zajlik a tanulók között. Törekedjünk egyenlő arányú részvétel kialakítására, ahol mindenki egyenrangú félként tevékenykedhet. A közös munka lehetőséget ad egymás támogatására (felelősség a társért és a csoportért), mivel általában heterogén jellegű a kooperáló csoportok összetétele.

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése minden tantárgy és minden pedagógus feladata.

A tartalomfejlesztés során kiemelt szerepet kap a tartalomhoz kötött szövegértés-fejlesztés, illetve a kommunikáció sokféle formájának (verbális, nonverbális, testbeszéd, metakommunikáció) megjelenítése.

Felhasznált források:

- *A keresztyén pedagógia esszenciája.* Református Pedagógiai Intézet, 2012.
- Stephen Kaufmann: *Kezdjük az alapoknál! A keresztyén iskolai oktatás legfontosabb építőelemei.* ACSI Keresztyén Alapítvány, 2008.
- *Alapvetés. Háttér tanulmányok a református iskolarendszer fejlesztéséhez.* Szerk.: Pompor Zoltán. Magyar Református Egyház, Református Tananyagfejlesztő Csoport, 2017.
- Dr. Pálhegyi Ferenc: *Útjelző táblák.* Református Pedagógiai Intézet, 2001.
- Sternberg, Robert J.: *Why schools should teach for wisdom: the balance theory of wisdom in educational settings.* *Educational Psychologist.* Academic Journal. Fall 2001, Vol. 36 Issue 4, 237